

De buiten speelomgeving

Kenmerken van de buitenomgeving die verschillende vormen van spel stimuleren

Samenvatting literatuuronderzoek Wageningen University Bachelor-scriptie
Yentl te Riele, Juli 2017

Kinderen spelen op verschillende manieren: actief spel, rollenspel, traditioneel spel, constructief spel en exploratief spel. Een goed ingerichte omgeving stimuleert verschillende vormen van buitenspelens waarbij kinderen meer betrokken zijn bij hun spel en langere speelepisodes hebben. De belangrijkste kenmerken van zo'n omgeving zijn: fysieke elementen (losse onderdelen, schuilplaatsen, vormbare materialen etc.), natuurlijke elementen, risico en uitdaging, grootte en variatie en diversiteit. Daarnaast is het belangrijk te realiseren dat kinderen niet alleen in speeltuinen spelen maar ook daarbuiten in niet-gestructureerde omgevingen.

Aanleiding

Kinderen spelen steeds minder buiten. Dit is een probleem omdat buitenspelen veel positieve effecten heeft op de ontwikkeling van een kind. Het meeste onderzoek naar buiten spelen richt zich op fysieke beweging maar dit type spel kan ook van groot belang zijn voor de algemene ontwikkeling van een kind. Zo heeft buitenspelen een relatie met de sociale, cognitieve, fysiologische, creatieve en motorische ontwikkeling van kinderen. Daarnaast zijn er voordelen en mogelijkheden die specifiek gerelateerd zijn aan het buitenaspect. Veel studies zijn gericht op gestructureerde speelruimtes zoals speeltuinen, terwijl kinderen juist vaak in ongestructureerde niet-speelplaatsen spelen. Het huidige onderzoek kijkt daarom naar kenmerken van buitenspel in zowel de gestructureerde als ongestructureerde ruimte.

Onderzoeksdoel en aanpak

Het doel van deze studie was om te onderzoeken welke eigenschappen van de openbare buitenruimte verschillende soorten van vrij spel stimuleren. Op basis van deze eigenschappen kunnen we aanbevelingen formuleren voor het stimuleren van buitenspelen. De focus van deze studie was op de westerse samenleving en kinderen tussen 4 en 12 jaar. Er is een literatuurstudie uitgevoerd waarbij 20 relevante studies zijn geanalyseerd. Zestien studies hebben empirisch onderzoek gedaan om kennis te verkrijgen over de perspectieven van kinderen ten aanzien van buitenspelen. Er werd onderscheid gemaakt tussen vijf verschillende spelgedrag; actief spel, rollenspel, traditioneel spel, constructief spel en exploratief spel. Bovendien werd de literatuur bestudeerd aan de hand van *Gibson's affordance theory*. Deze theorie kijkt naar de ervaren mogelijkheden die een object biedt voor actief gebruik.

Resultaten: 5 hoofdkenmerken van een stimulerende fysieke omgeving

De resultaten tonen vijf hoofdkenmerken van een stimulerende fysieke omgeving. Ten eerste stimuleren 'fysieke elementen' verschillende vormen van vrij spel. Fysieke elementen zijn bijvoorbeeld losse objecten, schuilplaatsen, onderdelen waar je op kunt klimmen en vormbare materialen zoals water, zand en modder. Ten tweede stimuleren 'natuurlijke elementen' verschillende vormen van spel. De grote variatie van mogelijkheden die natuurlijke elementen bieden dragen bij aan meer betrokkenheid in het spel, wat leidt tot langere episodes van spel. Zowel de betrokkenheid als de langere spel episodes maken complexere spelvormen mogelijk. Het derde kenmerk dat beweging en spel stimuleert is 'risico & uitdaging'. Het vierde kenmerk is 'ruimte en gestructureerde ruimte'. In grote ruimten laten kinderen meer actief, meer divers, complexer en uitdagendere vormen van spel zien. Voorts blijkt uit de bevindingen dat kinderen de neiging hebben om te spelen in ongestructureerde ruimten in plaats van op speelplaatsen. Het laatste kenmerk is 'variatie en diversiteit'. Dit is belangrijk voor het creëren van mogelijkheden voor divers spelgedrag. In open ruimten en speelplaatsen kan de diversiteit vergroot worden door het gebruik van losse onderdelen, natuurlijke elementen en technologie.

Conclusie

Deze inzichten naar de belangrijke kenmerken van de fysieke omgeving zijn van belang omdat een stimulerende omgeving die meerdere vormen van buitenspel stimuleert kinderen kansen biedt zich te ontwikkelen tot hun volle potentieel. Verdere onderzoeken zouden dieper op deze kenmerken in moeten gaan om te bestuderen hoe ze toe te passen zijn in de praktijk. Er moet echter rekening gehouden worden met het gegeven dat buitenspel een zeer breed concept is en de huidige onderzoeken sterk verschillen in welke uitkomsten ze meten. Er is een holistische benadering van buitenspel nodig, vooral als de bevindingen bedoeld zijn voor toepassing in de praktijk.